

РЕЦЕНЗИЯ

от проф.дфн Николай Христов Чернокожев

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „професор“

в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование **2. Хуманитарни науки**

професионално направление **2.1. Филология (Българска литература – Възрожденска литература)**

В конкурса за „професор“, обявен в Държавен вестник, бр. 31 от 11.04.2025г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Българска литература и теория на литературата“ към Филологически факултет, като кандидат участва доц..д-р Елена Славова Гетова

Със заповед № Р33-..... от20....г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен(а) за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПУ по област на висше образование **2. Хуманитарни науки**, професионално направление **2.1. Филология (Българска литература – Възрожденска литература)**

обявен за нуждите на катедра „Българска литература и теория на литературата“ към Филологически факултет

За участие в обявения конкурс е подала документи **единствен кандидат**: доц. д-р Елена Славова Гетова

Представеният от комплект материали на доц. д-р Елена Славова Гетова хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва изискваните от закона документи:

Кандидатът доц. д-р Елена Славова Гетова е приложил общо 19 научни труда.

Биографичните данни очертават научния път, както и за професионалното израстване на доц. д-р Елена Славова Гетова

Заглавието на хабилитационният труд „Петко-Славейковият журналистически XIX век“. Университетско издателство „Паисий Хилендарски“. 2022. 305. (ISBN 978-619-202-744-5) заявява значимо изследователско усилие и поражда определени читателски очаквания. А авторката навлиза в проблематиката по оригинален начин.

За нея главен герой – наред с Петко Славейков – е времето. (То от своя страна е обект на прецизни наблюдения и в текста „Образи на времето във възрожденската поезия“.)

Изследването проследява имената на времето – понятието „век“, щрихира импулсите (характерни за европейския XIX век, особено в неговия френски образ) за осмислянето му, уловени от Славейков и навлиза в личния авторски век през в. „Шутош“, който може да бъде мислен като изследователски терен за представителни измерения на културата на Балканите, тъй като този вестник живее в различни езикови пространства.

Както е известно вестникът е културен инструмент, който създава, сглобява общности. (Като назоваваща важни процеси думата „сглобяване“ е използвана и утвърдена от Марин Дринов в неговата основополагаща статия за отец Паисий от 1871 г.) Особено интересно в този конструктивен обхват е разполагането на вестник, който едва от третия си брой се заявява като „лист за шега и сатира“. Очертаването на профил на потребителя (читателя) обаче не е част от изследователския проект. За проучването е важно откриването на силуета на самия Славейков в този вестник, на цялостното му интелектуално присъствие в изданието. Тук са прецизно проследени спецификите на превода, играта с езиците, позиция на Славейков по отношение на балканската (и българската) журналистика.

Особно важни в битието на журналиста и публициста Славейков са персоналните отнасяния към Марко Балабанов и към Каравелов, чрез които се разкриват сложните общувания между фигури от този ранг в техните близости и противопоставяния.

В цялото изследване могат да бъдат проследени напреженията между ключовата реторическа фигура на българския журналистически XIX век - оксиморона (184-185) и изключителните усилия за „осредоточаване“ (229) на доминантни за епохата, налагани и утвърждавани отнасяния към себе си и света чрез „Петко-Славейковата журналистическа дейност“, която „може (а според изследването на Елена Гетова и **трябва**) да се възприеме като *единен и цялостен текст* , единен и последователен проект за постигане на нация в/чрез езика на пресата“ (186).

Схващането за цялост е разгърнато от виждането на обединена Европа („И тъй на Ватерло Франца победена победи; Европа като победи влезе в колелото на революцията от 1793.“) до събирането в стихотворения „Татковина“ и брошурата „Последното ми ходяние в София“ на изявени по-рано мотиви и образи.

Особено значение за „сглобяването“ на България има очертаването на нейните географски контури – пътуване през конкретни места, като самото придвижване е маргинализирано, а погледът е вгледан в градовете и времето, отляло се в тях. Славейковото писане за Цариград попада до определена степен в изключително интересен съпоставителен режим с романа на Орхан Памук „Истанбул“, на който роман е посветен текстът „Истанбул“ от Орхан Памук – западният поглед“.

Резюмето на изследването прави уточнения, характерни за добросъвестен изследовател, а и насочва внимателния читател и към визуалното битие на вестниците, без то да е самостоятелно представяно и анализирано.

* * *

Сред проучванията, с които Елена Гетова участва в конкурса, са изключително интересни и уплътняващи образа на връзките между френската и българската литература текстовете, посветени на „Под манастирската лоза“. Чрез разглеждането на забележителната книга на Елин Пелин в различни контексти се разгръщат и прецизират важни аспекти на контактологичната проблематика и на „културните трансфери“.

Приносът на доц.д-р Елена Гетова в изследователското поле на възрожденската словесност се вижда в иновативният подход на четене на привидно стоящи извън големите разкази (според по-късното им рангиране) на епохата въпроси; в намирането на своя гледна точка и в прецизния инструментариум на изследователското усилие.

(В отделни случаи може да се разшири обхватът на ползваните източници.)

Доц. д-р Елена Гетова е не само ангажиран и отдаден учен и преподавател, тя е прецизен организатор на научни форуми и прекрасно работи в екип.

Документите и материалите, представени от доц.д-р Елена Славова Гетова **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил **значителен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и доцентурата.

В работите на кандидата има оригинални научни приноси, които са поучили признанието на академичната общност като представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници.

Високата научна и преподавателска квалификация на доц. д-р Елена Гетова **е несъмнена**. За това свидетелстват резултатите на учебната и научно-изследователската дейност.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Филологически факултет за избор на доц.д-р Елена Славова Гетова на академичната длъжност „професор“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование **2. Хуманитарни науки**, професионално направление **2.1. Филология (Българска литература – Възрожденска литература)**

30.07. 2025 г.

Рецензент:

проф. дфн Николай Христов Чернокожев